

פרפראות בפרשה

פנינים • חידות • חידושי תורה
לעילוי נשמת
הרב חפץ בן אסתר זצ"ל

סיון התשפ"ו
מפסטר **יאָמָר שְׂמוּאֵל** (שמואל א' א')

בס"ד

פרשת קרח – שבת מברכין

עלון חידושי תורה ופרפראות על **פרשת השבוע** בענייניא דיומא ממפרשי ומדרישי חז"ל
בפרשת קרח 95 פסוקים = **יפה, המן**

פרש"י - פֶּרֶשֶׁה זוּ יִפְה נְדָרְשֶׁת בַּמִּדְבָּר רַבִּי תַנְחוּמָא.
אַרְבָּעָה פְּתָחוּ בְּאַף וְאָבְדוּ מִן הָעוֹלָם וְאֵלֹהֵי הַסֵּם : נָחֵשׁ, שֵׁר הָאוֹפִים, עֲדַת קֶרַח, וְהַמָּן. (ב"ר יט א)
מולד חודש תמוז יהיה ביום שני בשעה 6, 46 דקות ו 16 חלקים

בפרשה 9 מצוות, מתוכן 5 מצוות עשה ו-4 מצוות לא תעשה (ספר החינוך)

עשה: שמירת המקדש • פדיון בכור אדם • עבודת הלוי במקדש • מעשר ראשון • הלויים, לתת מעשר מן המעשר. **לא תעשה:** שלא יתעסקו הכהנים בעבודת הלויים ולא הלויים בעבודת הכהנים • שלא יעבדו זר במקדש • שלא לבטל שמירת המקדש • שלא לפדות בכור בהמה טהורה.

ראש חודש תמוז תמיד שני ימים, כיון שחודש סיון שלפניו לעולם מלא, והיום הראשון של שני ימי ראש חודש הוא מילואו של סיון. היינו יום השלושים שלו, והיום השני של ראש חודש הוא הראשון בחודש החדש. חודש תמוז עצמו לעולם חסר, של עשרים ותשעה יום, ולכן יהיה ראש חודש אב שלאחריו רק יום אחד.

מזלו של החודש סרטן. שכן היא קבוצת הכוכבים השולטים בשמים בחודש זה, דומה לצורת סרטן. גם סרטי המים מתרבים בחודש הזה מפני החום השולט בעמק אלה. **כמו"כ** לפי שבעת היא תחזור השמש לאחור כסרטן שענינו לאחור.

בחודש זה עשו ישראל את העגל, ואחד ממשמשי ע"ז נקרא תמוז, ע"ש הצלם, שנא' (יחזקאל ח יד) הַנְּשִׁים יִשְׁבּוּת מִבְּכוֹת אֶת הַתַּמּוּז. (מדרש השמות)
כתוב בזהר הקדוש – שימי חודש תמוז וכן חודש אב שלאחריו, ימים של סכנה הם, והרעה שולטת בעולם באותם הימים – אשרי האיש זוכה להינצל הימנה.

בשלושה בו, העמיד יהושע את השמש והירח ולא אספו אורם שלושים ושש שעות כדי לעשות נקמה בגויים. ואותו היום היה ג' בתמוז. (התודעה)
אותו היום ערב שבת היה, ויהושע לא רצה לחלל שבת על המלחמה, למרות שהדבר מותר משום שהיא מלחמת מצוה, ובאותו היום השמש זרחה מעל הישוב גדעון, והירח האיר בעמק אילון, במקום הנקרא כיום 'עמק האלה'. (סדר עולם רבה פי"א) והקל שמע בקולו כמו שאמר (יהושע ז) **ויעמד השמש בחצי השמים** ועמד עד שיעור שבין עמידתו ומרוצתו היה כיום תמים והוא היום הארוך שבשנה והוא יום תקופת תמוז וכשבא השמש ביד ישראל מידם נבלעה עמהם, והוא ניצול. (שפתי חתן) והם ירדו למדור אחרון של גיהנם, כי שבעה מדורין יש לה לגיהנם, וְאֵשׁוּלָה בִּיד יִשְׂרָאֵל מִיָּדָם נִבְלְעָה עִמָּהֶם, וְהוּא נִיצוּל. (רבינו בחיי)
שתכלה נקמתם באויביהם וכן היה. (הרד"ק)

צירוף הוי"ה השולט בחודש תמוז הוא הוה"י, יוצא מפסוק (אסתר ה ג) **וְכָל זֶה אֵינֶנּוּ שָׁנָה לִי מִן הַסּוֹפֵי תִּיבּוּת.** והנה צירוף השם של חודש תמוז הוא למפרע לגמרי, והוא מורה על דין. ומצירוף זה השם נתהווה הדין על המן הרשע באומרו: **וְכָל זֶה אֵינֶנּוּ שָׁנָה לִי** על כן שליטת הדין בזה החודש, ואפילו קודם י"ז בתמוז, להיות הימים ימי הילוך המרגלים, אין הימים הללו התגברות הרחמים כל כך. (בני יששכר מאמרי חודש תמוז א)

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי ונתן ואבירם בני אליאב ואון בן פלת בני ראובן. (טז א) תרגום אונקלוס וְאֵתְּפִלִּיג קֶרַח. שחלק על השלום. אמרו רז"ל (רש"י בשם תנחומא) וְקֶרַח שִׁפְפֶּחַ הָיָה, מֵה רָאָה לְשִׁטּוֹת זֶה? עֵינָיו הִטְעוּתוֹ: רָאָה שֶׁלְשִׁלְת גְּדוּלָה יוֹצֵאָה מִמֶּנּוּ, שְׂמוּאֵל, שִׁשְׁקוּל פְּגָדָה מִשֶּׁה וְאֶתְּרָן, אָמַר: שֶׁל מַעֲלָה דָן עַד שִׁיחִיָּה בֶן עֲשָׂרִים (שבת פט:). כָּאֵן נִאֲבָדוּ אֵף הַטֶּף, כִּד קִשָּׁה מִמְחִלּוֹת. וְזוֹה יִלְמַד הָאָדָם מוֹסֵר לֵאחֹז בְּשִׁלּוּם. וְכָל בֵּר שֶׁכָּל יִלְמַד, וְיִקַּח בְּגִימָטְרִיא גֵיחָנָם (108). וְיִשְׁלֹקֶה בְּחִלְקוֹ שֶׁל גֵּיחָנָם. **און פלת** אותיות **נפלאות**, שנעשו לו נפלאות שלא נפל בגיהנם, כי אפילו מחט שהיתה שאולה ביד ישראל מידם נבלעה עמהם, והוא ניצול. (רבינו בחיי) וְאֵתְּפִלִּיג קֶרַח. וְאֵתְּפִלִּיג קֶרַח. וְאֵתְּפִלִּיג קֶרַח. (רבינו בחיי)

מדור אחרון נקרא שאול לשון השאלה, כי כל הנפשות גופם שלהם העיקרים הם בקבר ורק נותנים להם גופים בגיהנם דרך שאלה והשאלה, כדי שיצטערו בגיהנם יותר בעת שנידונים בו כשהם מלובשים תוך גופם ואין להם גופים שלהם אלא דרך השאלה נותנים להם. (בניהו – עירובין יט.)

ממחלוקת קרח יש לקחת מוסר עד היכן גודל העונש של מחלוקת, ראה מה עלתה לקרח עונש הנמרץ, ולא הועיל שלשלת יוחסין שיצאו ממנו (תנחומא קרח ה) וגם הוא עצמו היה שר וגדול בישראל לולי חטא המחלוקת, והיה מנושאי הארון (במדבר פ"ח ס"ג). גם דתן ואבירם נספס כולם נאבדו, ואע"פ שאין ב"ד של מעלה דן עד שיהיה בן עשרים (שבת פט:). כָּאֵן נִאֲבָדוּ אֵף הַטֶּף, כִּד קִשָּׁה מִמְחִלּוֹת. וְזוֹה יִלְמַד הָאָדָם מוֹסֵר לֵאחֹז בְּשִׁלּוּם. וְכָל בֵּר שֶׁכָּל יִלְמַד, וְיִהְיֶה מִמְלַמְדֵינִי שֶׁל אֶתְּרָן אֹהֶב שְׁלֹם (אבות פ"א), כִּי הִנֵּךְ רוֹאֵה שְׂאֵהֲרֵן לֹא דִיבֵר בִּזְהַר מִמְחִלּוֹת, אֵף שֶׁקֶרַח רָצָה לַעֲקוֹר אֶת כְּבוֹדוֹ, לֹא דִיבֵר מֵאוֹמֶה. וְכָל מֵה אָדָם יוֹכֵל לְבַקֵּשׁ סִיבּוֹת לְתוֹךְ הַשְּׁלֹם וְלִכְבוֹת אֵשׁ מִמְחִלּוֹת יַעֲשֶׂה. צֵא וְלִמַּד מִמֶּשֶׁה רַבִּינוּ ע"ה שֶׁהִיא גְּדוּלַּת הַנְּבִיאִים הִיא מֶלֶךְ, וְהַלֵּךְ בְּעַצְמוֹ וּבְכַבּוֹד לְדַתְן וְלֵאבִירָם, לֵאחֲרַי שְׁמַרְדּוֹ בּוֹ כִּשְׁשֵׁלַח אַחֲרֵיהֶם וְאִמְרוּ (טז יד) **לֹא נִשְׁעָלָה,** הֵלֵךְ אַחֲרֵיהֶם עִם זַקְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְהַכֵּל בְּשִׁבְלֵי הַשְּׁלֹם. (אוצרות השלום.)

ויקמו לפני משה ואנשי משה בני ישראל חמשים ומאתים נשיאי עדה קראי מועד אנשי שם. (טז ב)
דרש"י (סנהדרין ק): **קראי מועד** – שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים לַעֲבֹר שְׁנַיִם וְלִקְבּוֹעַ חֻדָּשִׁים.

שאלה – מדוע קרח הוצרך דווקא לאנשים המבינים בחכמת השמים ויודעים לעבר שנים ולקבוע חודשים.
תשובה – יובן ע"פ דרשת חז"ל (שם) מאי דכתיב (תהלים קי) **שָׁמַשׁ יָרַח עֲמֵד זָבֻלָה לְאוֹר חֲצִיָּה יִהְיֶה?** מִלְּמַד שֶׁעָלוּ שְׁמַשׁ וְיָרַח לְזָבֻל. אָמְרוּ לְפָנָיו: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אִם אֵתָה עוֹשֶׂה דִין לְבֵן עֶמְרָם נְצֵא, וְאִם לֹא לֹא נְצֵא. עַד שֶׁזָּרַךְ בָּהֶם חַיִּים. אָמַר לָהֶן: בְּכַבּוּדִי לֹא מְחִיתֶם, בְּכַבּוּדִי שֶׁשֶׁר נָדַם מְחִיתֶם? וְהֵאֱדָנָה לֹא נִפְקִי עַד דְּמָחוּ לָהֶן. **ויש להבין** מה אכפת לשמש ולירח ממחלוקת קרח ועדתו, ומדוע נתעברו על ריב לא להם. **אלא** שידועים דברי חז"ל (חולין ס): שכאשר ברא הקב"ה את השמש והירח בראם שווים, אָמְרָה יָרַח לְפָנָיו הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רַב־שָׁמַע, אֶפְשָׁר לְשִׁנֵּי מַלְכִים שִׁישְׁתַּמְשׁוּ בְּכֶתֶר אֶחָד? אָמַר לָהֶן: לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עֲצָמְךָ. **ולפי זה יש לומר** שמשום כך קינאו השמש והירח למשה, שהרי מטרתו של קרח שיהיה עוד מלך על ישראל לבד משה, הלא הוא קרח בעצמו, וא"כ נמצא שאפשר שיהיו **שני מלכים שישתמשו בכתר אחד**, וממילא יש לבטל את ההסכם שנעשה בין השמש והירח – שנתמטטה הלבנה, הואיל וגם היא יכולה להאיר כמו השמש! ולכן נתעברו השמש והירח במחלוקת קרח ועדתו.

וכך היתה טענת עדת קרח: הלא לאחר שהסכימה הלבנה למעט את עצמה אמר לה הקב"ה זיל לימננו בך ישראל ימים ושנים ובכך תהא חשיבותך. ואמנם עדיין אין זה נחשב שהשמש והירח משתמשים בכתר אחד, משום שהלבנה מושלת בישראל, ואילו החמה מושלת באומות העולם. אלא שישאל משתמשים בחמה בכדי למנות את השבוע התקופות, כלומר לעבר שנים, א"כ נמצא שגם השמש וגם הירח משתמשים את ישראל לצורך קביעת הזמנים, ונמצא שהשמש והירח משתמשים בכתר אחד, ומן הדין – טוענים עדת קרח – שגם בארץ יוכלו שני מלכים ליהנות מהשמש בכתר אחד. לכן הוצרך קרח לאנשים שהם **קראי מועד** שידועים לעבר שנים על פי השמש ולקבוע חודשים על פי הירח, כדי שיוכיחו שאפשר ששני מלכים ישתמשו בכתר אחד. (תפארת יהונתן)

מלמד ששעלו שמש וירח לזבול. אמרו לפניו: רבונו של עולם, אם אתה עושה דין לכן עמך נצא, ואם לאו לא נצא. (סנהדרין ק).
שאלה – מה הטעם ששניהם הוצרכו למחות שיעשה דין לקרח ועדתו. ולא סגי באחד מהם.

תשובה – ארז"ל בזהר חדש כי שמש מזל יעקב וירח מזל עשו והקב"ה נתן את של זה בזה ירח ליעקב בעה"ז ושמש לעשו בעה"ז. ואמרו (חגיגה יב): זבול שבו ירושלים וביהר המזקין, ומזבח בניו, ומיכאל השר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן. לפי זה יובן כי אם בא שמש לבדו ישיב לו מאי דעתך דאחרי שפסקתי גדולה לאהרן, אין להורידו או זה כי אם רצונך שינצח אהרן לכבודך שגם לך פסקתי לך גדולה שיהא יעקב בחלקך ואח"כ ניטל ממך ואתה רוצה ג"כ לזכות בחלקך, וכן אם תבא הירח יאמר לה לכבוד עצמך את דורשת שפסקתי לך גדולה והיית מאירה כשמש ותקטן זאת והמכוון לזכות בדין. לכן באו שניהם לומר אין כוונתנו אלא לכבודך ולא לכבודנו, שהרי אם תגדל הירח תפסיד השמש, ואם יותן עשו לירח תפסיד הירח כבוד שיעקב הוא מנת חלקה ולא יהיה אהרן כהן גם מיכאל יהיה מנוצח. דמיכאל הוא כהן גדול למעלה, כשם שאהרן היה כהאי גוונא למטה. דכתיב (ויקרא ט ז): **פי היום י-הנה נראה אליכם ו'נראה' הם אותיות 'אהרן', ו'אליכם' הם אותיות 'מיכאל'.** (פתח עינים בשם רבי מאיר הכהן פאפיראש כ"ז זלה"ה - סנהדרין ק).

ונדבר אל קרח ואל כל עדתו לאמר בקר ינדע י-הנה את אֲשֶׁר לוֹ וְאֵת הַקְּדוֹשׁ וְהַקְּרִיב אֵלָיו וְאֵת אֲשֶׁר יִבְחַר בוֹ יִקְרִיב אֵלָיו. הַמְעַט מִכֶּם פִּי הַבְּדִיל אֶל-הָיָה יִשְׂרָאֵל אֲתֶכֶם מֵעַתָּה יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֲתֶכֶם אֵלָיו. (טז ה-ט)
שאלה – מה הטעם דאמר ג' פעמים אֵלָיו.

תשובה – לפי שקרח נפתר על ג' דברים: שהבדיל את הלויים מישראל, שהבדיל את אהרן מתוך הלויים, ועל שנבחר משה לנביא ומלך ואמר כי כל אלו הדברים עשה שלא מרצו הגבורה. לכן אמר בקר ינדע י-הנה את אֲשֶׁר לוֹ היינו הלויים דכתיב (במדבר ג מה) וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם, וְאֵת הַקְּדוֹשׁ וְהַקְּרִיב אֵלָיו היינו אהרן דכתיב (תהלים קו) לֹא־הָרִין קְדוֹשׁ י-הְנֶה, וְאֵת אֲשֶׁר יִבְחַר בוֹ יִקְרִיב זה משה דכתיב (שם) לִילֵי מִשְׁחַת בְּחִירוֹ. (מושב זקנים)
הבדלו מתוך העדה הזאת ואֲכַלְהוּ אֹתָם פְּרָגַע. (טז טא)

שאלה – מה הטעם שהעם לא הוזהר, הלא אין עונשים אלא אם כן מזהירים וכיצד רצה הקב"ה להענישם כרגע ומיד.
תשובה – לפי שמשנה רבינו אמר לקרח בשם הקב"ה (טז טז) הָיוּ לִפְנֵי י-הְנֶה אֹתָהּ וְהָיָה קִמְרוֹ, וקרח לא עשה כן אלא (טז טז) וַיִּקְהַל עֲלֵיהֶם קִרַח אֵת כָּל הָעֵדָה לְפִיכֶן כַּעַס עֲלֵיהֶם הַקֵּב"ה מִיָּד. (החוקני)

שאלה – וְאֲכַלְהוּ אֹתָם פְּרָגַע. למה נקט פְּרָגַע. והיא לכאורה מיותרת ומה בא להשמיענו בזה. וכי יפלא מה' לכולת את עדת קרח בעוד משה ואהרן בתוכם.
תשובה – פירוש כהרף עין (רס"ג). שיש אשה אהרן כהונה הקב"ה כביכול כועס, וְכַפֵּה זַעַמּוֹ — רָגַע (ברכות ז), לכן נאמר פְּרָגַע כלומר בתוך כדי דיבור רָגַע. (רבינו אפרים) א"נ לפי שלאחר חטא המרגלים נגזר על העם שיכולו במדבר (יד טז) בַּמִּדְבָּר הָיָה יִפְלוּ פְּגָרֵיהֶם וְכָל פְּקֻדֵיהֶם לְכָל מִסְפָּרָם, אֲךָ ה' הָאֵרִיךְ לָהֶם אַרְבַּעִים שָׁנָה שֶׁלֹּא יָמוּתוּ פְתָאוֹם, אִלֵּם עֲתָה שַׁחֲטָאוּ, אִמֵּר שִׁיכֹלָה אוֹתָם פְּרָגַע, מִיָּד, וְלֹא יֵאָרֵךְ לָהֶם אָף. (בכור שור, אברבנאל) א"נ מֵאַחַר שֶׁנִּמְנָה רְשׁוּת מַחְשִׁית לְחַבֵּל, אֵינּוּ מִבְּחִין בֵּין צִדִּיק לְרָשָׁע (ב"ס ס). אולם באם הצדיק הוא שלם בצדקתו לא יאונה אליו כל רע. מצינו שהצדיק מגן על הרשעים אֲחָף תִּסְפָּה צִדִּיק עִם רָשָׁע. וְנִשְׁאָטִי לְכָל הַמְּקוֹם בְּעִבְרֵיהֶם (בראשית יח כג-כ). לכן אמר להם הַבְּדִלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת שֶׁלֹּא תִגְנוּ עֲלֵיהֶם וְאֲכַלְהוּ אֹתָם פְּרָגַע וְלֹא יֵאֻנָּה לָכֶם כָּל רַע. (אדרת אליהו)

הַבְּדִלוּ הַעֲלוּ הַרְמוֹ אוֹתִיּוֹת שְׁנוֹת בַּעַר, זהו שאמר הכתוב (תהלים צב) אִישׁ בַּעַר לֹא יִדַע. קִרַח דָּתָן וְאֶבְיָרִים ס"ת הַנֶּסֶם, לֹא נַעֲשׂוּ אֵלָּא בִשְׁבִיל שְׁנַת חַנּוּם שְׁהִיָּתָה בִּינֵיהֶם. (רבינו אפרים)

וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְקַרְא לְדָתָן וְלֶאֱבִירִים בְּנֵי אֶלְיָאֵב וַיֹּאמְרוּ לֹא נַעֲלָה. (טז יב) אֵף לֹא אֵל אֲרָץ זָבַת חֶלֶב וְדָבַשׁ הִבְיָאֲתָנוּ וְנִמְסָן לָנוּ נַחֲלַת שְׂדֵה נְכָרִים הַעֲיֵנִי הַאֲנָשִׁים הַהֵם תִּנְקָר לֹא נַעֲלָה. (טז יד)

שאלה – מה הטעם שאמרו ב' פעמים לֹא נַעֲלָה, והיא כפילות בדבריהם.
תשובה – למה נקט לֹא נַעֲלָה. (הרשב"ם). א"נ לעיל אמרו לֹא נַעֲלָה לְפָנֶיךָ לְמִשְׁפָּט, וכאן כוונתם שֶׁלֹּא נַעֲלָה לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל. (ר"ה פלטיאל). א"נ לפי שדתן ואבירם היו מחזיבים להישמע לקריאתו של משה מחמת שני טעמים, שהיה מלך וגם ראש הסנהדרין. וזהו שאמרו לֹא נַעֲלָה אֵף שֶׁאֲתָה רֹאשׁ בֵּית דִּין, לֹא נַעֲלָה אֵף שֶׁאֲתָה מֶלֶךְ. (חידושי גר"ח) אַחַת שֶׁאֵין אֲנּוּ צָרִיכִים הַכְּהוֹנָה הַיְיָנוּ שֶׁאֵין צָרִיכִים הַבְּחִינָה, כִּי אֲנּוּ יוֹדְעִים שֶׁהָיָה עִמָּנוּ. וְעוֹד שֶׁאֵין מַחְזִיקִים אוֹתָךְ לְגַדּוֹל שְׁנֵךְ אֵלֶיךָ, כִּי מֵאִיָּה גֵרִים שָׂר עֲלֵינוּ, שֶׁבְּשִׁיל שְׁהִרְעָתָה לָנוּ תִהְיֶה לְרֹאשׁ? הַמְעַט הִרְעָה שְׁעִשִׂית לָנוּ שֶׁהֶעֱלִיתָנוּ מֵאֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבַשׁ הַיְיָנוּ מִמִּצְרַיִם לְהַמְיָתָנוּ בַּמִּדְבָּר שֶׁנִּגְזַר עֲלֵינוּ שְׁנַמּוֹת בַּמִּדְבָּר. (בכור שור)

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּזֹאת תִּדְעוּן פִּי י-הְנֶה שְׁלַחְנִי לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל הַמְעֻשִׂים הָאֵלֶּה פִּי לֹא מְלַבֵּי. (טז כח)
שאלה – משמע שהיו חושדין אותו שהוא מלבו, וקשה דהא כתיב (שמות יט ט) וְגַם בָּךְ יֵאֻמְנוּ לְעוֹלָם. וְעוֹד הִרִי רָאוּ הָאֵשׁ שִׁירַד מִן הַשָּׁמַיִם כִּשְׂאֵהֶרן הַקְּרִיב וְאֵין יְכוֹל לְהַכְחִישׁ זֶה וְגַם לֹא הַנִּסִּים וְעוֹד אִם לֹא הָאֵמִינוּ לְמַה שֶׁמְעוּ לוֹ לְהִבְיָא קִסְרָת.

תשובה – קרח חשדו שהוא בקש עבור אהרן כהונה ועבור בניו סגני כהונה ועל ידי תפילתו הסכים הקב"ה לדבריו ולכן התרעם ורצה שיבקש גם עבורו וכן המאמים וחמישים איש (טז ג) פִּי כָּל הָעֵדָה פִּלְמֵם קִדְשִׁים לִכֵּן אִמֵּר מִרַע"ה בְּזֹאת תִּדְעוּן וְגו' פִּי לֹא מְלַבֵּי שֶׁאֵין לֹא הַשְׁתַּדְּלִית כָּל עַל זֶה אֵלָּא הַקֵּב"ה צִיוּנִי מֵעַצְמוֹ. (אה"ח, טעמא דקרא) דְּלֹא מִבְּעֵיָא לֹא עִשָׂה מִדַּעְתּוֹ אֵלָּא אִפִּילוּ לֹא חֲשַׁב וְהַתְּאוּהָ לְמַלְכוּת אוֹ לְכַהֲנֻת אֲהָרֹן אוֹ לְשִׁלּוּחַ מִרְגָּלִים וְכוּיָצָא וְה' מֵיֵלָּא מִשְׁאֲלוֹת לָבוּ אֵין זֶה פִּי לֹא מְלַבֵּי לֹא הִרְהַרְתִּי בְּלִבִּי עַל זֶה. אֵלָּא הוּא יִתְבַּרַךְ שֶׁלַּחְנִי מִרְצוֹנוֹ דוֹקָא. (פני דוד)

וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֵת פִּיהָ וַתַּבְלַע אֹתָם וְאֵת בְּמִיתָהֶם וְאֵת כָּל הָאֲדָם אֲשֶׁר לְקִרַח וְאֵת כָּל הָרְכוּשׁ. (טז לב) וַבְּנֵי קִרַח לֹא מָתוּ. (כו יד)
שאלה – מה הטעם שלא נאמר וְאֵת כָּל הָרְכוּשׁ שֶׁל בְּנֵי קִרַח שֶׁעָשׂוּ תְּשׁוּבָה וְלֹא מָתוּ נִיצַל?
תשובה – משום דהיה בהם דין עיר הנדחת, לכן גם טף ונשים שלהם כמו של העובדים דנהרגין. וכן בני קרח שלא מתו מפני שעשו תשובה גם רכושם נאבד, כמו שנאבד רכוש כל הצדיקים שבתוך עיר הנדחת, לכן כתיב וְאֵת כָּל הָרְכוּשׁ. (משך חכמה)

בַּמִּסְכַּת אֲבוֹת שְׁנֵינוּ (פ"ה ו) עֲשָׂרָה דְּבָרִים נִבְרָאוּ בְּעֶרֶב שֶׁבֶת בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת וְאֶחָד מֵהֶם הוּא פִּי הָאָרֶץ. נִיתָן כַּח בֶּאֱרֵץ בְּאוֹתוֹ מְקוֹם לְפַעַר פִּיהָ לְבַלּוֹעַ עֵדֶת קִרַח, וְלִסְתַּמּוֹ אַח"כ, כַּחֲיָה הַפּוֹתַחַת פִּיהָ, וְהוֹסֵפֶת וְטוֹרֶפֶת כַּכֶּסֶס וְכוּלְעַת שְׁלֵלָה וְחוֹזֶרֶת וְסוּגֶרֶת פִּיהָ. (תפארת ישראל)

שאלה – מה מיוחד בדבר זה שהיה צריך להיברא כבר בתחילת בריאת העולם. וּמִדּוּעַ נִבְרָאָה דוֹקָא בְּעֶרֶב שֶׁבֶת בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת וְלֹא בִשְׂאֵר יָמֵי בְּרֵאשִׁית.
תשובה – הדבר נועד לעורר אותנו להבין כמה חמורה היא עבירה של שנת חנם ומחלוקת, עד שהכין הקב"ה את העונש הקשה הזה מתחילת הבריאה ולא המתין עד שיגיע המעשה בפועל. הַטַּעַם שֶׁנִּבְרָאָה דוֹקָא בְּעֶרֶב שֶׁבֶת בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת – לְפִי שִׁימֵי הַבְּרִיאָה מִרְמְזִים עַל כָּל הַשָּׁנִים שֶׁהָעוֹלָם יִתְקַיֵּם: הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן כִּנְגַד הָאֵלֶף הָרִאשׁוֹן וְכוּ' עַד הַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבוֹ שֶׁבֶת הַבּוֹרָא, וְהוּא כִּנְגַד הָאֵלֶף הַשְּׁבִיעִי שֶׁבוֹ תִּגְיַע הַגְּאוּלָּה הַשְּׁלִימָה וְהָעוֹלָם יָבוֹא לִידֵי תִקְוָנוּ. וְאִמֵּר רז"ל (יומא ט): מִקְדָּשׁ שְׁנֵי שָׁהִי עוֹסְקִין בְּמִצְוָה וּבְמִצְוֹת חֻסְדִּים, מִפְּנֵי מַה חֻרַב? מִפְּנֵי שֶׁהִיָּתָה בּוֹ שְׁנַת חָנּוּם, וְאִם בֵּית שֶׁכְּבַר עֲמַד עַל תֵּילוֹ חָרַב עוֹנוֹן זֶה, כָּל שֶׁכֶּן שֶׁלֹּא יִבְנֶה מַחֲדָשׁ כָּל זָמָן שֶׁשְׂרׁוּיִים אֲנּוּ בַּמַּחְלוקָה, וְלִכֵּן לַעֲת הַגְּאוּלָּה שֶׁתִּהְיֶה בְּעוֹ"ה בְּקִרְבּוֹ רַמְזוֹ לָנוּ הַבּוֹרָא לְהִיזְהַר מִן הַמַּחְלוקָה, וְלִכֵּן בִּרְאָה ה' אֵת פִּי הָאָרֶץ דוֹקָא בְּע"שׁ בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת לומר לנו שְׁבוֹמֵן הַזֶּה שֶׁל עֶרֶב הַגְּאוּלָּה עֲלֵינוּ לְהִיזְהַר בִּיּוֹתֵר לְהִתְרַחֵק מִשְׁנַת חָנּוּם. (ברכת אבות) תָּנָא דְּבִי אֶלְיָהוּ: שְׁשֵׁת אֶלְפִים שָׁנָה הָיָה עֲלֵמָא, שְׁנֵי אֶלְפִים תּוֹהוֹ, שְׁנֵי אֶלְפִים תּוֹרָה, שְׁנֵי אֶלְפִים יְמוֹת הַמְּשִׁיחִים. (סנהדרין צז)

אֵת מַחְתוֹת הַחֲטָאִים הָאֵלֶּה בִּנְפֻשׁוֹתָם וְעָשׂוּ אֹתָם רַקְעֵי פַחִים צַפּוּי לְמִיזְבַּח פִּי הַקְּרִיבִים לְפָנֵי י-הְנֶה וַיִּקְדָּשׁוּ וַיְהִי לְאוֹת לְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל. (יז ד)
פִּרְש"י – שֶׁנַּעֲשׂוּ פוֹשְׁעִים בְּנְפֻשׁוֹתָם, שֶׁנִּחְלְקוּ עַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. צַפּוּי לְמִזְבַּח – לְמִזְבַּח הַבְּחִיָּשׁוֹת. וַיְהִי לְאוֹת – לְזִכְרוֹן, שֶׁיֵּאֻמְרוּ: אֵלּוֹ הָיוּ מְאוֹתָן שֶׁנִּחְלְקוּ עַל הַקֵּהָה וְנִשְׁרָפוּ. תְּרַגּוּם יוֹנָתָן – דְּאֶתְחַיֵּיב קִטּוֹל בְּנְפֻשׁוֹתָיו.

שאלה – האם יש למאמים חמישים איש אלו חלק לעולם הבא. מה הטעם שעשו אותם צַפּוּי לְמִזְבַּח, ולא גנוזם או שרפום.
תשובה – הטעם שעשו אותם צַפּוּי לְמִזְבַּח כדי לזכותם לעולם הבא לפי שהמזבח מכפר. רמז לדבר זָכְרוֹן אוֹתִיּוֹת ר"ן זכר, כלומר ר"ן איש זכו להיכנס במחיצת הצדיקים וכי מיתתן היתה כפרתם. (רבינו אפרים) וְכַתּוּב הַשְׁל"ה – רַק מַחְתוֹת מַאֲתִים וְחַמִּישִׁים הַשְּׂרוּפִים נִתְקַדְּשׁוּ, כִּי כוֹוֹנָתָם הִיָּתָה לְשֵׁם שָׁמַיִם וְהַפְּצָה בְּדַבְּקוֹת עֲלֵינוּ, אֲךָ קִרַח שֶׁלֹּא לְכַבְּרוֹ לֹא קִדְּשָׁה מַחְתּוֹתָיו. וְמַה שֶׁקִּוְרָא לְהֵם חֲטָאִים, כִּי חֲטָאוּ בַּזֶּה שֶׁהִתְחַבְּרוּ לְמַחְלוקָת קִרַח וְהִשְׁתַּחֲפוּ עִמּוֹ.
הטעם ששורפים דבר שנכשל אדם בו, משום תקלה ומשום קלון, וכאן אמר כי קלון ליכא, פִּי הַקְּרִיבִים לְפָנֵי י-הְנֶה, שֶׁלֹּא הַקְּרִיבוּ בּוֹה לְאַחַר רַק לְהַשִּׁי"ת, וְתַקְלָה לִיכָא, כִּי אֲדַרְכָּא וַיְהִי לְאוֹת לְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל, וְהֵמָּה הִיוּ הָאוֹת הַמּוֹרָה אֲשֶׁר לֹא יִקְרַב אִישׁ זָר. (משך חכמה)

כָּל הַקְּרִיב | הַקְּרִיב אֵל מִשְׁפַּח י-הְנֶה יְמוֹת הָאֵם תִּמְנוּ לְגוֹי. (יז כח)
שאלה – מה הטעם שיש פסק בין שתי המילים הַקְּרִיב | הַקְּרִיב, ומה טעם כפל הלשון.
תשובה – להורות כי מעתה יפסיק ערעור הלויים על הכהונה מזכרון המטות. (הרוקח) א"נ הזכיר קריבה אחר קריבה לומר כל מי שיקרב אל האהל יותר מחברו ימות כמות השרופים, ומי יתן ומתנו לגוע. או אמר הש"י לאהרן שמהו נביא על שבת לוי הזהיר שלא יכשילו הלויים את ישראל. (רבינו בחיי) א"נ הכתוב מלמד שכל אדם ראוי לו שהיה 'קרב' אל המקדש, אלא שאסור לו להיות 'קרב' יותר מדאי. (רש"י הירש) הַטַּעַם שֶׁיֵּשׁ פֶּסֶק לְמַדְנּוּ שֶׁאֵין שְׁנֵי הַתִּיבּוֹת הַלּוֹ בַּמְשַׁמְעוֹת אַחַת, כִּי הַקְּרִיב הָרִאשׁוֹן כַּמְשַׁמְעוֹ שֶׁהוּא רוֹצֵה אֵת קִרְבַּת אֲלוּקִים בְּדַבְּקוֹת וְאֵהָבָה, וְהַקְּרִיב אֵל מִשְׁפַּח י-הְנֶה מִשְׁמַעוֹ שֶׁמִּתְקַרֵּב אֵל הַיֵּה"כ ה' כִּי לְהַשִּׁיג קִרְבַּת אֲלוּקִים. (העמק דבר). הַזְכִּיר הַכְּתוּב שְׁנֵי קִרְבוֹת, הָרִאשׁוֹן מִתְיַחַס לְבַנֵּי לְוֵי וְהַשְּׁנִי לְשֵׁם הַשְּׁבֻטִים, שֶׁנִּגְמַד אֵת דָּין שֶׁאֵר הַשְּׁבֻטִים מִמָּה שֶׁאִירַע לְבַנֵּי לְוֵי. וְמַה לְוִיִּים לָקוּ עוֹי. עַל קִרְיַתָּם אֵל מִשְׁכַּן ה' בְּעֵדַת קִרַח, כָּל שֶׁכֶּן שֶׁאֵר הַשְּׁבֻטִים. (לשק טוב) הַזְכִּיר הַכְּתוּב אֶחָד לְלוֹוִיָּה לְפִי שֶׁהַקְּרִיב לְכַהֲנָה אוֹ הַקְּרִיב לְלוֹוִיָּה יוֹמֵת. (שפתי כהן)

זֶה יְהִיָּה לָךְ מִקְדָּשׁ הַקְּדוֹשִׁים.. וְזֶה לָךְ תְּרוּמַת מִתְּנֶם לְכָל תְּנוּפֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. (יח ט-יא)
בְּשִׁלּוּשָׁה פְּסוּקִים אֵלֶּה נִזְכָּרִים כָּל עִשְׂרִים וָאַרְבַּע מִתְּנוֹת הַכְּהוֹנָה. מַחְצִיתָן נִתְּנוּ לְכַהֲנִים בַּמִּקְדָּשׁ, וּמַחְצִיתָן בֶּאֱרֵץ יִשְׂרָאֵל. לִכֵּן פֶּתַח הַפְּסוּק בְּמַלְאָה זֶה יְהִיָּה לָךְ, זֶה בְּגִימַטְרִיא י"ב. שְׁכַל כָּל מַתְּנוֹת הַכְּהוֹנָה שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ מְרוּמְזִים כָּאֵן. וְאַחַר נֹאמַר וְזֶה לָךְ תְּרוּמַת מִתְּנֶם – עוֹד פַּעַם זֶה, כִּנְגַד י"ב מַתְּנוֹת הַכְּהוֹנָה הַנִּיתְּנוֹת לְכַהֲנֵי בֶּאֱרֵץ יִשְׂרָאֵל. (פני הגר"א)

חִידָה בְּפִרְשָׁה – מִצְוָה שֶׁאֵינוֹ חַיִּיב הוּא עֲצֻמוֹ בּוֹה רַק מְשִׁיגֵיעַ לִי"ג שָׁנָה וְאֵינוֹ דוֹמָה לְשֶׁאֵר מִצְוֹת דְּמַחְוִיב לְהִתְחַנֵּךְ בְּהֶם מִשְׁהִיגֵיעַ לְגִיל חִינוּךְ, וְהַטַּעַם בּוֹה. **תשובה** – תניא, האב חייב בבנו לפדותו, והיכי דלא פדאו אביו חייב לפדות את עצמו, דכתיב (יה טו) פְּדֵה תִפְדֶּה. (קידושין כט). כתב בספר 'זכרון יוסף' דאינו חייב הוא עצמו בזה רק משיגיע ל"ג שנה, ואינו דומה לשאר מצות דמחויב להתחנך בהם משהגיע לשנות חינוך, יען כי כל המצות אע"פ שנתחנך אתם בקטנותו בכ"ז עוד יקיימם בגדלותו, משא"כ מצוה זו שהיא רק פעם אחת בחייו ואם יעשנה בקטנותו לא יוכל לקיימה בגדלותו לכן יותר טוב להמתין עד שיגדיל. (תורה תמימה)

שבעים פנים לתורה, לעיתים תהיה יותר מתשובה אחת
התשובות אינם להלכה למעשה, הערות והארות יתקבלו בברכה
לע"נ הרב חפץ בן אסתר זצ"ל
ramnadan018@gmail.com לקבלת העלון במייל ניתן לפנות לכתובת